



Çocuk Koruma Kanunu'nun 4 Yıllık Değerlendirme Toplantısı

Aralık 2009 / Toplantı Raporu

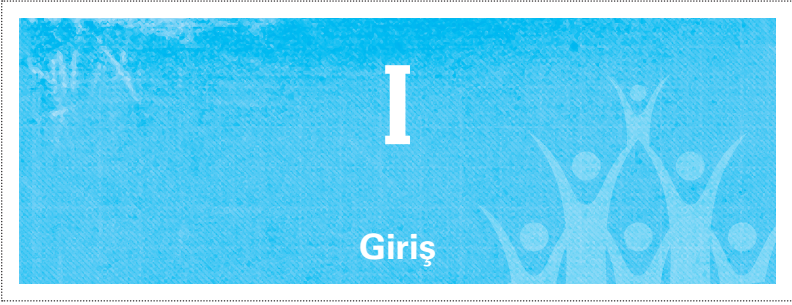


Çocuk Koruma Kanunu'nun 4 Yıllık Değerlendirme Toplantısı

Aralık 2009 / Toplantı Raporu

İçindekiler

Giriş	5
Toplantının Kapsam ve Amacı	7
Toplantıda Tartışılan Hususlar ve Getirilen Çözüm Önerileri	9



Ülkemizde çocuklara özgü adalet sistemi ilk olarak, 1979 yılında kabul edilen ve 1982 yılında yürürlüğe giren 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile kurulmuştur.

1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ve Denetimli Serbestlik ve Yardım Kurulları Hakkında Kanun'da da çocuk adalet sistemini ilgilendiren yeni düzenlemeler yer almaktadır.

Çocuk adalet sistemi ile ilgili mevzuatın güncel ihtiyaçlar ile uyumlu hale getirilmesi amacıyla, korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında alınacak tedbirler ile suça sürüklenen çocuklar hakkında uygulanacak güvenlik tedbirlerinin usul ve esaslarına ve çocuk mahkemelerinin kuruluş, görev ve yetkilerine ilişkin hükümleri kapsayan 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu, 15 Temmuz 2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Çocuk Koruma Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra, 24 Aralık 2006 tarihinde Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve

esasları düzenleyen 'Çocuk Koruma Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik' ile 'Çocuk Koruma Kanunu'na Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmelik' yürürlüğe girmiştir.

Çocuk Koruma Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra, çocuk mahkemelerinin güçlendirilmesi çalışmaları hızla yürütülmüştür. Çocuk mahkemelerinin sayısı 73'e, çocuk ağır ceza mahkemelerinin sayısı ise 20'ye çıkarılmıştır. Çocuk mahkemelerinde görevlendirilen sosyal çalışma görevlilerinin sayısı da 130'a yükseltilmiştir. Aynı zamanda Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'nun 3üncü maddesine yapılan ekleme ile Çocuk Koruma Kanunu'nun öngördüğü bakım tedbirlerini yerine getirmek üzere, 'Koruma, Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri' ile 'Bakım ve 6 ile Koruma Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi ile 16 ilde Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezi'nin kurulması sağlanmıştır.



Çocuk Koruma Kanunu'nun 4 yıllık uygulama sonuçlarının değerlendirilmesi amacıyla 14-16 Aralık 2009 tarihlerinde Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı ve Kanunlar Genel Müdürlüğü ile UNICEF tarafından Afyon'da bir toplantı düzenlenmiştir.

Toplantıda, Çocuk Koruma Kanunu'nun adalet sistemi içerisindeki çocuklara sağladığı olanaklar ile güvenceler değerlendirilmiş ve uygulamada karşılaşılan sorunlar ile bu sorunların giderilmesi için yapılması gerekenler tartışılmıştır.

Toplantıda;

- A. Çocuk Büro Savcılıkları ve Çocuğa Özgü Makamlar,
- B. Yargı Dışı Yolların Etkin Kullanılması,
- C. Tutuklama ve Tutukluluğa Alternatiflerin Etkili Kullanılması,
- D. Çocuğun Bireysel Değerlendirilmesi ve Ceza Sorumluluğu,
- E. Yargılama Sürelerinin Çocuğun İhtiyaçları ile Uyumlu Olması,
- F. Mağdurlara Özgü Özel Usullerin Kullanılması,
- G. Hapis Cezasına Alternatiflerin Uygulanmasının Yaygınlaştırılması

- H. Koruyucu ve Destekleyici Tedbirlerin Etkili Uygulanması,
- İ. Tedbirlerin Etkili Uygulanması İçin Kurumlararası Eşgüdüm ve İşbirliğinin Sağlanması,

konuları ele alınmıştır.

Toplantıya katılan akademisyenler ile uygulayıcılar, karşılaştıkları - sorunları gündeme getirmişler ve katılımcılar tarafından, bu sorunlara yönelik çözüm önerileri getirilmiştir. Gündeme getirilen söz konusu hususlar ve öneriler konularına göre aşağıda belirtilmiştir.

III

Toplantıda Tartışılan Hususlar ve Getirilen Çözüm Önerileri

[A]

Çocuk Büro Savcılıkları ve Çocuğa Özgü Makamlar

[1] Ülke genelinde çocuk bürosunda görev yapacak Cumhuriyet savcılarını, Cumhuriyet başsavcılarını tarafından belirlenmiş olmakla birlikte, Kanununun 29'uncu maddesinde yazılı şekilde çocuk bürosu henüz oluşturulamamıştır.

»»» Öneriler

Çocuk Koruma Kanunu'nun 30.uncu maddesinde yazılı görevlerin yerine getirilebilmesi için çocuk bürosu aşağıdaki özelliklere sahip olmalıdır;

- Ayrı sekretarya,
- Teknik donanımına sahip ifade alma odası (bu odanın niteliği ve kullanılma usulleri de belirlenmelidir),
- Sosyal çalışma görevlisi,
- Bu kişilerin görev yapabilecekleri mekanlar.

Kanunda yazılı çocuk bürosunun kurulması için alt yapı sorunları giderilmelidir. Örnek olması bakımından, Ankara'da çocuk mah-

kemeleri ayrı bir binaya taşınarak gerekli tüm alt yapıya sahip bir çocuk bürosu kurulmalıdır. Ayrıca, kolluk birimleri de bu binada yer almalıdır.

[2] Çocuklara özgü makamların özelliği, bu alanda uzmanlaşmış olmalarıdır. Uygulamada, görevlendirmeler sırasında uzmanlık veya istekliliğe bakılmamakta, öte yandan, bu alanda çalışanların sık sık görevleri ve görev yerleri değiştirilmektedir.

»» Öneriler

Çocuk bürosunda görevlendirilecek Cumhuriyet savcıları ve çocuk mahkemesi hakimleri sınıf olarak belirlenmeli ve kendileri istekli olduğu sürece bu görevde görevlendirilmeye devam edilmelidir. Çocuk mahkemesi hakimi ve çocuk bürosu Cumhuriyet savcısı olarak görevlendirmelerde gönüllülük esas alınmalıdır. Aynı kural- lar çocuk kolluğu için de uygulanmalıdır.

Cumhuriyet başsavcılarının, çocuk bürolarında görevlendirme yaparken, Cumhuriyet savcısının bu alanda görev yapma özelliklerine sahip olmasına dikkat etmesi sağlanmalıdır.

[3] Suça sürüklenen çocuklarla ilgili işlemlerde, soruşturmanın bizzat Cumhuriyet savcısı tarafından yapılmasını öngören Çocuk Koruma Kanunu'nun 15 inci maddesi, sadece "ifade alma" işleminin Cumhuriyet savcısı tarafından yapılması biçiminde uygulanmaktadır. Oysa, teşhis vb. işlemlerin de Cumhuriyet savcısı tarafından yapılması ve bu yetkinin devredilmemesi gerekir.

Diğer yandan, suça sürüklenen çocukların ifadelerinin emniyet veya jandarma görevlileri tarafından alındığı da görülmektedir.

Öte yandan, ifadenin bizzat Cumhuriyet savcısı tarafından alınması ilkesi de, ifadenin çocuk bürosunda görevli Cumhuriyet savcısı tarafından alınmasını sağlayacak biçimde uygulanamamaktadır. Hafta sonu veya mesai saati sonrasında çocuk bürosunda görevli

Cumhuriyet savcısı görevde olmadığı için, ifadeler genel yetkili Cumhuriyet savcılarınca alınmaktadır.

»» Öneriler

Çocuk bürosu savcılarının nöbet düzeni buna göre düzenlenmeli ve çocuğun kollukta bekletilmeden derhal Cumhuriyet başsavcılığına sevki yapılmalıdır.

Suçta sürüklenen çocukların ifadelerinin polis veya jandarma tarafından alınmaması, teşhis vb. delillerin toplanması ile ilgili işlemlerin de çocuk bürosu savcılar tarafından yapılması amacıyla Cumhuriyet başsavcılığı ve kolluğun ilgili birimlerinin dikkatli davranması gerekmektedir.

[4] Kolluk, işlemlerinde yetişkin suçlularla ilgili işlemlere ağırlık vermekte, çocuklarla ilgili yakalama ve diğer işlemler çocuk birimleri tarafından yapılmamaktadır. Karakollarda tüm işlemler yapıldıktan sonra evrak çocuk şubesine devredilmektedir. Asıl olan, çocukla ilgili soruşturma işlemlerinin hepsinin çocuk birimi tarafından yapılmasıdır. Oysa, kolluğun çocuk biriminin şu andaki araç ve personel kapasitesi ile bu prensibe uygun hareket etme olanağı bulunmamaktadır.

Çocuğun, kolluğun çocuk biriminde tutulduğu durumlarda da bazen genel kolluk görevlileri bu birime gelerek ifade almaktadırlar.

Kolluk tarafından sevk ve nakillerde kelepçe takma yasağına uyulmamaktadır.

»» Öneriler

Kolluğun çocuk birimleri (emniyet ve jandarma) araç ve memur bakımından ihtiyaca uygun biçimde yapılandırılmalıdır. Ayrıca, bu birimler, genel kolluk birimleri dışında olmalıdır. Jandarma için de, bu ilkelere uygun olarak yurt çapında uygulama başlatılmalıdır.

Genel kolluğun, çocuğun soruşturma işlemini yapması engellenmelidir.

Suçta sürüklenen çocuğun yanında daha genç ve çok sayıda kolluk görevlisi bulundurmak gibi yöntemler geliştirilerek, kelepçe takma yasağına uyulmalıdır. Bu sorunun çözümüne yönelik idarenin yapısal değişiklik için değerlendirme yapması gerekmektedir.

[5] Yargılama makamlarında çocuğa özgü olma kuralına aykırı bir diğer uygulama, tutuklama kararlarının genel yetkili mahkemelerce verilmesidir.

Yargıtay Altıncı Ceza Dairesi, 06/06/2006 tarihli ve 2006/8803 Esas ve 2006/5634 sayılı Kararı ile çocuklar hakkında yapılan soruşturmada çocuklar hakkındaki tutuklama kararının soruşturmanın yapıldığı yerde bulunduğu takdirde çocuk hakimleri tarafından yapılması gerektiğini hükme bağlamıştır.

Ancak, Yargıtay Üçüncü Ceza Dairesi, 19/04/2007 tarihli ve 200/4265 Esas ve 2007/3641 sayılı Kararında, çocuklar hakkında sulh ceza mahkemelerince tutuklama kararı verilmesi gerektiğine hükmetmiştir.

Kanunun yürürlüğe girdiği andan itibaren bazı illerde, sulh ceza mahkemeleri, bazı illerde çocuk mahkemeleri kendilerini görevli görmemişlerdir. Konu ile ilgili olarak, iki karar yazılı emir yoluyla yüksek yargıya intikal etmiş ve Yargıtay'ın iki farklı dairesi tarafından yukarıda belirtilen iki ayrı karar verilmiştir. Halen, farklı illerde farklı uygulamalar yapılmaktadır. Ankara ilinde ise, tutuklama kararları sulh ceza mahkemeleri tarafından verilmektedir.

»» Öneriler

Tutuklama bir koruma tedbiri olduğu için, koruma tedbirlerinin değiştirilebilme özelliği de dikkate alındığında, tutuklama taleplerini incelemekle görevli mahkeme, çocuk mahkemesi olmalıdır.

Çocuk Koruma Kanunu'nun 26ncı maddesinin üçüncü fıkrası da bu hükmü içermektedir. Aynı zamanda tutuklama çocuklar için özellik arz ettiğinden, bu konunun uzmanı olan çocuk hakimince değerlendirilmesi çocuğun yararının korunması ve özgürlüğe kısıtlamanın son çare olarak başvurulmasının sağlanması bakımından da önemlidir.

Bir yandan, çocuk mahkemelerinin koruma tedbirlerine de bakması istenirken, diğer yandan, çocuk mahkemeleri kapatılmamalıdır.

- Ceza Muhakemesi Kanunu'ndaki koruma tedbirlerine çocuk hakimi tarafından karar verilebilmesi için Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 162nci maddesinde değişiklik yapılmalıdır.
- Ceza Muhakemesi Kanunu'ndaki koruma tedbirlerine çocuk hakimi tarafından karar verilebilmesi için konunun, ilgili yargı merciine taşınması suretiyle, farklı uygulamaların önüne geçilmesi sağlanmalıdır.
- Ülke genelinde yeterli sayıda çocuk mahkemesi kurulmalıdır.
- Az sayıda çocuk mahkemesinin bulunduğu illerde Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından yeni mahkemeler kurulmalıdır.
- Teftiş işlemleri sırasında çocuk adalet sisteminin özelliklerine dikkat edilmesi ve bu konunun üzerinde durulması gerekmektedir.

[6] Hafta sonu adli tıp uzmanı bulunmadığı için rapor alınamamakta bu da çocuğun işlemlerinin uzamasına neden olmaktadır.

»» Öneriler

Nöbetçi adli tıp uzmanı uygulamasına başlanmalıdır.

[7] Terörle Mücadele Kanunu'nun ihlaline ilişkin davalarda 15-18 yaş grubundaki çocuklar, Terörle Mücadele Kanunu'nun 9uncu maddesi gereğince; 12-15 yaş grubu çocuklar ise, buldukları ilde çocuk mahkemesinin bulunmaması halinde, özel yetkili ağır ceza mahkemelerinde yargılanmaktadırlar. Bu duruma son verilmesi gerekmektedir.

Diğer yandan, Çocuk Koruma Kanunu'nun 27nci maddesi uyarınca, çocuk ağır ceza mahkemelerinin yargı çevresi, buldukları il merkezi ve ilçeler ile bunlara adli yönden bağlanan ilçelerin idari sınırlarıdır. Çocuk ağır ceza mahkemeleri bakımından ülke genelinde yetki boşluğu olmayacak biçimde düzenleme yapılmalıdır.

>>> Öneriler

Çocukların özel yetkili ağır ceza mahkemelerinde yargılanması, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin çocuğun kendine özgü makamda yargılanması ilkesi başta olmak üzere ilgili mevzuat ile uyumlu olmadığından, değişiklik yapılarak bütün çocukların çocuk mahkemelerinde yargılanmaları sağlanmalıdır. Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan ve halen Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu'nda bulunan Terörle Mücadele Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısıyla, Terörle Mücadele Kanunu'nda yer alan bazı istisnaların kaldırılması öngörülmektedir. Buna göre, yaş ayırımı yapılmaksızın terör suçu işleyen tüm çocukların çocuk mahkemelerinde yargılanmaları sağlanmaktadır.

Çocuk Koruma Kanunu'nun geçici 1inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre, çocuk mahkemeleri ile çocuk ağır ceza mahkemeleri bulunmayan yerlerde, bu mahkemeler kurulup göreve başlayınca kadar çocuklar tarafından işlenen suçlara ait soruşturma ve kovuşturmalar Cumhuriyet başsavcılığı ve görevli mahkemelerce bu Kanun hükümlerine göre yapılması gerekmektedir. Buna göre, 12-15 yaş grubu içinde bulunan çocuklar terör suçu işlediği takdirde, buldukları ilde çocuk ağır ceza mahkemesinin bulunma-

ması halinde, özel yetkili ağır ceza mahkemelerinde değil, genel yetkili ağır ceza mahkemelerinde yargılanması gerekir. Çocuk Koruma Kanunu'nun amacı ve hükümleri de bunu gerektirmektedir. Bundan dolayı, 2006 yılında 15-18 yaş gurubu çocukların özel yetkili ağır ceza mahkemelerinde yargılanabilmesi amacıyla Terörle Mücadele Kanunu'na istisna hüküm konulmuştur. 5395 sayılı Kanunun hükümlerine göre, çocukların çocuk ağır ceza mahkemelerinde, bu mahkemelerin olmadığı yerlerde ise, genel yetkili ağır ceza mahkemelerinde yargılanması gerekmektedir. Ancak, Yargıtay Dokuzuncu Ceza Dairesince 14/03/2006 tarihli ve 2006/245 E. ve 2006/1565 K. sayılı Kararla, terör suçu işleyen çocuğun bulunduğu yerde çocuk ağır ceza mahkemesi bulunmadığı halde, özel yetkili ağır ceza mahkemesinin yetkili olduğuna karar verilmiş ve uygulama buna göre şekillenmiştir. Bu çocukların genel yetkili ağır ceza mahkemelerinde yargılanmasını temin etmek için konunun, ilgili yargı merciine taşınması suretiyle, farklı uygulamaların önüne geçilmesi sağlanmalıdır ya da bu konuda kanuni düzenleme yapılmalıdır.

Çocuk ağır ceza mahkemeleri bakımından ülke genelinde yetki boşluğu olmayacak biçimde mahkeme teşkilatlanması ve görevlendirilme yapılması amacıyla kanuni düzenleme yapılmalıdır.

[8] Birlikte suç işleme hallerinde çocuklarla ilgili davaların yetişkin mahkemelerinde birleştirilmesi çocuğa özgü yargılamanın istisnasını oluşturmaktadır.

»»» Öneriler

Çocuklarla ilgili davaların yetişkin mahkemelerinde birleştirilmesini öngören hüküm değiştirilmelidir. Çocukların çocuk mahkemelerinde yargılanmalarını sağlayacak bir esas benimsenmelidir.

[9] Çocuk müdafilerinin etkili bir müdafilik hizmeti sunması gerekir.

»» Öneriler

Çocuk müdafilerinin soruşturma ve kovuşturma işlemlerini takip etme konusunda daha hassas davranmaları ve yargılama faaliyetine katkı vermeleri sağlanmalıdır.

Çocuk müdafiliği, ceza davasında savunma sınırından çıkarılmalı ve çocuğu topluma ve ailesine karşı koruyan bir müessese olarak geliştirilmelidir. Zorunlu müdafilik hizmeti veren avukatların bu hizmetin gereğini layıkıyla yerine getirmesi ve hak kayıplarına neden olmaması gerekmektedir.

[B]

Yargı Dışı Yolların Etkin Kullanılması

Uygulamada kamu davasının açılmasının ertelenmesi ve uzlaşma gibi yöntemler, dosyanın savcılıkta beklemesine neden olması ve uygulayıcıların bu kurumları tam olarak bilmemesi gibi sebeplerle uygulanmamaktadır. 2009 yılının ilk 11 ayında 18 yaşından küçükler için kamu davasının açılmasının ertelenmesi yönünde verilmiş 4 karar bulunmaktadır.

2006 yılında 5560 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, kamu davasının açılmasının ertelenmesi ile uzlaşma kapsamı ve koşulları sınırlandırılmış olup, bu da bu müesseselerin çocuklar hakkında uygulanmasını daha da güçleştirmiştir.

Öte yandan, uzlaşma söz konusu olduğunda, taraflar kabul etmemektedir. Uzlaşmanın, olayın hemen arkasından teklif edilmesi, taraflar bilgilendirilmeden uzlaşmak isteyip istemediğinin sorulması da uygulamayı engellemektedir. Cumhuriyet savcısının uzlaşma teklif etmesi de suçluluk nedeniyle karine oluşturacağından çekinmeye neden olmaktadır.

Uzlaşma ile ilgili net bir veri de yoktur. Kovaşturmaya yer olmadığı kararı ile sonuçlanan işlemlerin hepsi uzlaşma gibi değerlendirilmektedir. Oysa bunun içinde şikayetten vazgeçme de bulunmaktadır. Bu sayıların ayrıştırılmış olarak toplanması gerekmektedir.

»»» Öneriler

Çocuk Koruma Kanunu'nda kamu davasının açılmasının ertelenmesi ve uzlaşma kurumu çocuklara özgü olarak ayrıca düzenlenmelidir. Bu düzenleme, mecburilik sistemini terk ederek, takdirilik sistemini benimseyecek biçimde yapılmalıdır. Bu düzenlemeler yapılırken zararın giderilmesi şartı kaldırılmalıdır. Çünkü çocuklar zaten ekonomik sorunlar nedeniyle suç işlemektedir. Bu durumda ödeme şartı koymak, düzenlemenin amacı ile bağdaşmamaktadır. Uygulamanın geliştirilebilmesi için bu konuların tanıtılması gerekmektedir. Teftiş Kurulunun bu uygulamaları değerlendirmesi ve Yargıtay'ın içtihatlarında bu konulara değinmesi de uygulamayı teşvik edecektir.

Uygulamanın izlenebilmesi için, verinin de doğru ve uygulamanın etkilerini anlayacak biçimde toplanması gerekmektedir.

Bu uygulamaların güçlenmesi hem mahkemelerin iş yükünü azaltacak hem de çocuğun ceza adalet sisteminde örselenmesini engelleyecektir.

[C]

Tutuklama ve Tutukluluğa Alternatiflerin Etkili Kullanılması

Kanunun, tutuklamaya alternatif olarak öngördüğü adli kontrol, yaygın olarak uygulanmamaktadır.

»»» Öneriler

Tutuklamaya alternatif olarak getirilen adli kontrolün çocuklar bakımından daha fazla uygulanmasını sağlamak gerekmektedir. Tu-

tuklamanın yerine geçecek tedbirlerin kapsamının genişletilmesi amacıyla Çocuk Koruma Kanunu'nun 20nci maddesinin değiştirilmesi gerekmektedir.

Çocuğun tutuklanması durumunda, ceza infaz kurumu yerine çocuğun eğitiminin de izleneceği birimler kurularak, bu tür kurumlara konulması yoluna gidilmelidir.

Çocuk hakkında güvenlik tedbiri uygulanırken, ailenin suça ittiği durumlarda velayet konusunun da incelenmesi gerekmektedir.

[D]

Çocuğun Bireysel Değerlendirilmesi ve Ceza Sorumluluğu

[1] Soruşturma aşamasında sosyal inceleme yapılmamakta veya yapılamamakta ve çocuk bürosunda görevli Cumhuriyet savcılıkları koruyucu ve destekleyici tedbir kararı talep etme yoluna başvurmamaktadır.

»»» Öneriler

Çocuk Koruma Kanunu'nun 34üncü ve 35inci maddelerinin uygulanabilmesi için Cumhuriyet savcılıkları nezdinde de sosyal çalışma görevlisi görevlendirilmelidir. Bu aynı zamanda 30uncu maddede yazılı çocuk bürosunun rolünü yerine getirmesi bakımından da önemlidir.

Sosyal inceleme raporları hem soruşturma hem de kovuşturma için zorunlu hale getirilmeli, bunun için Kanunda değişiklik yapılmalıdır (md. 35).

[2] Çocuğun ceza sorumluluğunun değerlendirilmesi konusunda karşılaşılan eksiklikler şunlardır:

- Adli tıp raporları gerekçesiz düzenlenmektedir.

- Sosyal inceleme soruşturma aşamasında yaptırılmamakta, kovuşturma aşamasında ise, her zaman yaptırılmamaktadır.
- Yapılacak incelemelerle ilgili standart bulunmamaktadır.
- Yargıtay adli tıp uzmanı raporu olmadan verilen kararları bozmakta, buna karşın adli tıp uzmanları gerekçesiz rapor düzenlemektedir.

»» Öneriler

Ceza sorumluluğu incelemesinin, çocuğun ceza sorumluluğunu etkileyecek hale göre belirlenecek uzmanlık dalınca yapılması sağlanmalı (çocuk ve ergen psikiyatristi, adli tıp uzmanı, sosyal çalışma görevlisi) ve bu incelemenin özelliği gereği çok disiplinli bir incelemeyi gerektirdiği dikkate alınmalıdır. Ayrıca, çok disiplinli (hukuk, tıp, sosyal çalışma, denetim) çalışma alışkanlığı geliştirilmelidir.

Gerekçesiz raporlara dayalı olarak karar verilmemeli, bu özellikler temyiz denetiminde de dikkate alınmalıdır.

Yapılan inceleme çocuğu cezalandırma olanağı elde etme amacına yönelik olmamalıdır. İncelemenin çocuğun gelişim durumunu ortaya koyma ve onun ihtiyacına uygun tepkinin verilmesine olanak sağlama amacına yönelik olarak yapılması sağlanmalıdır. Bunun için de raporların belli bir standarda olması sağlanmalıdır.

Ceza sorumluluğu yaşı, 12'den 15'e çıkarılmalıdır.

[3] Sosyal inceleme, ayrıntılı bir incelemeye dayanmamakta ve detaylı bir rapor hazırlanmamaktadır. Sosyal inceleme ile ilgili eksiklikler şunlardır:

- Sosyal çalışma görevlilerinin çalışma ve görüşme mekanları bulunmamaktadır. Bu nedenle tutuklular ile jandarma nezaretinde görüşme yapılmaktadır.

- Raporlar, çok kısa sürede adliyede yapılan görüşmelere dayalı hazırlanmaktadır.
- Aile ve sosyal çevre incelemesi çoğunlukla yapılmamaktadır.
- Aile ve sosyal çevre incelemesi için giderlerin karşılanması konusunda mahkeme uygulamaları arasında farklılıklar bulunmaktadır.
- Raporlarda standart bulunmamaktadır.
- Sosyal çalışma görevlilerinin, adalet teşkilatı içinde konumlarının belli olmaması, onların rolleri bakımından karışıklıklara neden olmakta ve sorumluluklarını yerine getirirken yeterli olanaklara sahip olmalarını engellemektedir.
- Sosyal inceleme raporu hazırlanmadan karar verme alışkanlığı halen yaygın olarak devam etmektedir. Çocuk Koruma Kanunu'nun 35inci maddesinin üçüncü fıkrası gereğince sosyal inceleme yaptırmamanın gerekçesi de genellikle kararlarda gösterilmemekte ve bu da Yargıtay tarafından her zaman bozma sebebi sayılmamaktadır.

»»» Öneriler

Çocuk mahkemelerinde sosyal çalışma görevlileri eksikliği giderilmeli ve sosyal çalışma görevlilerinin adli teşkilat içerisindeki statüleri belirlenmelidir.

Sosyal incelemenin, sosyal çevre incelemesini de kapsayacak biçimde yapılabilmesi için görüşme için uygun mekan ve alana gitmek için araç veya yol giderinin karşılanması gibi ihtiyaçlar karşılanmalı ve alt yapı sorunları giderilmelidir.

Raporlarda standart sağlanmalıdır.

Sosyal inceleme zorunlu hale getirilmelidir.

[E]

Yargılama Sürelerinin Çocuğun İhtiyaçları ile Uyumlu Olması

Çocuk yargılamasında yargılama süreleri ve temyiz inceleme süreleri, yetişkin mahkemelerinden uzun olduğu gibi, çocuk yargılamasının amacı ile bağdaşmayacak kadar uzun olduğu tespit edilmiştir. Ceza davalarının uzamasının önemli nedenlerinden biri bekleme süreleridir ve işlemler arasında geçen zamanlar makul süre bakımından adil yargılanma hakkının ihlaline neden olabilmektedir. Çocuk yargılamasında sürelerin uzunluğunun önemli zararlarından biri de çocuğun ihtiyacına uygun müdahalenin gecikmesidir.

Çocuk yargılamasının uzamasının sebepleri şu şekilde sıralanabilir;

- Adresleri bulamama,
- Çocuklarla ilgili hizmetlerin tanınmaması,
- Bilirkişi incelemelerinin uzun sürede yapılması (özellikle, Adli Tıp Kurumu'nun inceleme süreleri çok uzundur; Adli Tıp Kurumu bir yıldan uzun bir zaman sonraya gün vermektedir),
- Yargı dışı yolların etkili biçimde kullanılmaması,
- Soruşturma aşamasında deliller yeterli toplanmadan (sosyal inceleme yapılmadan veya şüphelinin ifadesi alınmadan vb.) dava açılması ve iş yükü sebebiyle iddianamenin iadesi müessesesi kullanılmaması.

»» Öneriler

Davaların uzamasının birden fazla sebebi bulunduğu için, dava sürelerinin kısaltılabilmesi için pek çok alanda düzenleme yapılması gerekmektedir:

Soruşturma aşamasında sosyal inceleme yapılmalı ve tedbir alınması sağlanmalıdır.

Sosyal inceleme yapılmaması iddianamenin iadesi sebebi sayılmalıdır.

Adli Tıp Kurumu dışında üniversitelerin adli tıp ana bilim dallarından rapor alınması yöntemi yaygınlaştırılmalıdır.

Çocuk mahkemesi hakimi ile çocuk hakiminin ayrı görevlendirilmesi sağlanmalıdır.

Çocuk mahkemeleri iş yükü azlığı sebebiyle kapatılmamalıdır.

Çocuklarla ilgili davalarda dava zamanlaşımı süresi kısaltılmalıdır.

Çocuk mahkemeleri açısından yer itibariyle yetki değişmeli, çocuğun hakimi olmalı ve kendi hakimi karar vermelidir.

Yargıtay'da çocuklarla ilgili davaları inceleyecek ayrı bir daire kurulmalıdır. Ayrı bir daire kurulamayacaksa, tetkik hakimleri arasında iş bölümü yaparak bazı tetkik hakimlerinin çocuk dosyalarını okuması ve dairenin haftada bir gün çocuk dosyalarını görüşmesi sağlanmalıdır.

[F]

Mağdurlara Özgü Özel Usullerin Kullanılması

[1] Bir suçun mağduru olan çocuk, olayın öğrenilmesinden sonra soruşturma ve kovuşturma aşamasında olayı defalarca anlatmak zorunda kalmaktadır.

Soruşturma aşamasında;

- Görüntü kaydı yapılmamakta,
- Yapıldığında uygun ortamda yapılmamakta (örneğin, video cihazı bir adliye çalışanı tarafından kullanılarak kayıt yapılmakta ve

- ortamda başka görevliler bulunmaktadır),
- Yapılan kayıtlar mahkemede izlenmemekte ve çocuk tekrar tekrar dinlenmekte,
 - İfadenin bir kere alınması gerekmele birlikte, o görevlinin kim olacağı konusunda bir düzenleme olmadığı için herkes, kendi dinlemek istemektedir.

>>> Öneriler

Çocuğun ifadesinin bir kere alınmasını sağlamak için bu konuda bir kurumsal yapı oluşturulmalıdır (çocuk koruma merkezi gibi).

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun öngördüğü video kayıt sistemi işletilmelidir.

Aşağıya 2. olarak Adliye binalarında video kaydı olanağı da bulunan kapalı devre yayın ile ayrı odada dinleme ve görüşme odası düzenlenmelidir.

[2] Cumhuriyet savcılığında ifade alınması sırasında çocuğun yanında sosyal çalışma görevlisi bulundurulmasını öngören Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 236ncı maddesinin ikinci fıkrası ve Çocuk Koruma Kanunu'nun 34üncü maddesinin birinci fıkrası hükümleri uygulanmamaktadır. Sosyal çalışma görevlileri bakımından savcılıklar nezdinde görevlendirme yapılamadığından, mahkemeler nezdinde görevli olanlar çağrılmaktadır. Bu durumda da iş yükü veya ücretlendirme gibi sorunlarla karşılaşmaktadır. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 236ncı maddesinde bu kapsamda görevlendirilecek kişiler için bilirkişi hükümleri uygulanır denilmesine rağmen, adliyelerde görev yapan sosyal çalışma görevlilerinin Bakanlık görevlisi olması sebebiyle ücret ödenememesi hususu, isteksizliğe neden olmaktadır.

Gerek savcılıklarda gerek mahkemelerde dinlenen çocuğun yanında uzman bulundurulduğu durumlarda ise, bu uzmanın rolü konusunda sorunlar yaşamaktadır. Salt yanında bulundurma biçimi

minde uygulamalar yapılmakta, bu kişilerin çocuğu bilgilendirmesi ve sürece hazırlaması, mahkemeyi çocuğun durumu ve ihtiyaçları hakkında bilgilendirmesi ve ifadesinin alınması sırasında alınması gereken önlemler ile ilgili önerilerde bulunması sağlanamamaktadır.

»»» Öneriler

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 236ncı maddesinin ikinci fıkrası ve Çocuk Koruma Kanunu'nun 34üncü maddesinin birinci fıkrası hükümlerinin uygulanabilmesi için Cumhuriyet başsavcılıkları nezdinde sosyal çalışma görevlisi görevlendirilmelidir. Bu, aynı zamanda, Çocuk Koruma Kanunu'nun 30uncu maddesinde belirtilen çocuk bürosunun rolünü yerine getirmesi bakımından da önemlidir.

İfade sırasında sosyal çalışmacıların çocuğun yanında bulunmasının önemi ve yöntemi konusunda bir düzenleme yapılmalı ve bu düzenlemeler uygulamacılara tanıtılmalıdır.

[3] Mağdur çocukların ilk ifadelerinin kolluk tarafından alınması ve buna dayalı olarak işlemlerin sürdürülmesi, hem mağdur çocuk hem de sanık bakımından adli hatalara neden olmaktadır.

»»» Öneriler

Çocuk Koruma Kanunu'nun mağdur çocukların yargılaması için de uygulanacak şekilde değiştirilmesi ve mağdurun çocuk olduğu davalarda da soruşturmanın bizzat Cumhuriyet savcısı tarafından yürütülmesi gerekir.

Adli ifade alınması sırasında önemli olan, ifadeyi alan görevlinin çocuğu örselemeden ifadeyi almasıdır. Çocukla temas edecek ve bu kapsamda çalışma yapacak kişilerin bu konuda eğitilmesi gerekir.

[4] Cinsel saldırı suçu mağduru çocuklarda, ruh sağlığının bozulup bozulmadığı konusundaki incelemeler, çocuğun daha fazla örselenmesine neden olmaktadır. Yargıtay, üniversitelerin ilgili bölümlerinden rapor alınmasına rağmen Adli Tıp Kurumu'ndan rapor alınmamasını bozma sebebi saymakta, Adli Tıp Kurumu ise, sadece İstanbul'da bulunduğundan bir yıldan daha uzun bir süre sonraya randevu vermektedir.

>>> Öneriler

Ruh sağlığının bozulup bozulmadığı konusundaki düzenleme değiştirilmelidir.

Rapor alınması ile ilgili olarak, üniversitelerin ilgili bölümlerinin kullanılması geliştirilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır.

Adli Tıp Kurumu'nun idari kapasitesi geliştirilmelidir.

[G]

Hapis Cezasına Alternatiflerin Uygulanmasının Yaygınlaştırılması

[1] Çocuk mahkemelerinde 2005 yılından sonra hapis cezasının uygulanmasında ciddi bir artış olmuş, alternatiflerin yaygın olarak uygulanmadığı görülmüştür.

>>> Öneriler

Çocukları yetişkinlerden ayrı ele alan bir ceza politikası kabul edilmeli ve kademeli bir ceza sistemi benimsenmelidir. Çocuk hakkına hapis cezası dışında bir yaptırım uygulama olanağı sağlanmalıdır (uyarı, güvenlik tedbirleri, kısa süreli hapisler gibi). Kamu hizmetinde çalıştırma gibi cezalar müstakil ceza olmalıdır. Bu tür yaptırımlarla sonuç alınamaması halinde, hapis cezasının uygula-

nacağı bir yaklaşım belirlenmelidir. Fiile değil faile dayalı bir yargılama sistemi oluşturulmalıdır.

[2] Güvenlik tedbirlerine yargılama yapılmadan hükmedilmekte, verilen kararlar uygulanamamakta ve bu kararların ayrı bir kaydı tutulmamaktadır.

Güvenlik tedbirlerinin etkili biçimde uygulanmaması 0-12 yaş grubundaki çocukların suç vb. risklere karşı korunmasız kalmasına neden olmaktadır. Bu dönemde hiçbir şey yapılamadığı için çocuklar suça itildikleri bir ortamda büyümekte, sistem onlarla 12 yaşından sonra ilgilenmeye başlamaktadır.

»»» Öneriler

Çocuklara özgü güvenlik tedbirleri ve bunlara ilişkin yargılama usulleri ayrı ve özel olarak düzenlenmelidir.

Tedbirlere uymamanın müeyyidesi de bu kapsamda düzenlenmelidir.

Güvenlik tedbirlerinin de ayrı bir kaydı tutulmalıdır.

[H]

Koruyucu ve Destekleyici Tedbirlerin Etkili Uygulanması

[1] Koruyucu ve destekleyici tedbirler yaygın ve etkili biçimde kullanılmamaktadır. Bunun adli sistem ile ilgili nedenleri şu şekildedir:

- Mahkeme kararlarında tedbirlerin niteliği gösterilmemekte ve tedbirin güvenlik tedbiri mi yoksa koruyucu ve destekleyici tedbir mi olduğu kararda açıkça belirtilmemektedir. Bu da, denetimli serbestlik uygulaması bakımından ve tutulan kayıtlar bakımından sorunlara neden olmaktadır.
- Tedbirlere uymamanın yaptırımı bulunmamaktadır.

- Tedbirin infazı doğrudan ilgili kurumlara gönderilmektedir. Bu da karışıklığa neden olmaktadır.
- Koruyucu ve destekleyici tedbirler, değişik iş kaydı ile incelendiğinden mahkemelerin denetlenmesinde dikkate alınmamaktadır. Bu da isteksizliğe neden olmaktadır.
- Yargıtay, kararda koruyucu ve destekleyici tedbirler ile güvenlik tedbirlerinden hangisine hükmedildiği belirtilmediği için, bozma kararları vermektedir. Bu da tedbirlerin kaldırılmasına neden olmaktadır.
- Mahkemelerin verdikleri tedbir kararları, çocuk büro savcıları tarafından bilinmediği için talepler sırasında bu karışıklığa neden olmaktadır.
- Bakım tedbiri verilen hallerde, veli ile kişisel ilişki ve velayet ilişkisi düzenlenmemekte, bu da çocuğun yasal temsilcisinin iradesini gerektiren işlemlerin (örneğin, tedavi) yapılmasında zorluk yaşanmasına ve gecikmeye neden olmaktadır.

»» Öneriler

Mahkeme kararlarında koruyucu ve destekleyici tedbirler ile güvenlik tedbirleri ayırımı açıkça belirtmelidir.

Suç ile bağlantılı olmayan çocuğun korunma ihtiyacı sebebiyle tedbire hükmedilecekse, bu inceleme ceza davası içinde yapılmayıp, dosya tefrik edilerek koruyucu ve destekleyici tedbir kararı ayrı dosya üzerinden vermelidir. Aksi takdirde, hem Yargıtay hangi tedbirin uygulandığını bilemediği için bozma kararı vermekte, hem de denetimli serbestliğe veya tedbiri uygulayacak kuruma tek karar gönderildiği için uygulayacak kurumda karışıklığa neden olmaktadır. Ayrıca, tedbirlerin özel sisteme kaydı bakımından da buna gerek bulunmaktadır.

Tedbirlere uyulmaması durumunda yaptırım uygulanmalıdır. Hâkimin verdiği kararın yerine getirilmemesi halinde aileye de yaptırım uygulanmalıdır.

Kararlarda tedbirlerden beklenen sonuçlar açıkça ve ayrıntılı olarak yazılmalıdır.

Çocuk mahkemelerinin tedbir kararlarının ülke genelinde takibini sağlayacak bir kayıt sistemi kurulmalıdır. Tedbir kararlarının soruşturma aşamasında C. savcısı tarafından da görülmesi gerekmektedir. Bu nedenle kayıt sistemi bunu da sağlayacak şekilde düzenlenmelidir.

Koruyucu ve destekleyici tedbir kararı verilirken, özellikle bakım tedbirlerinde velayet ilişkisi düzenlenmelidir.

[2] Koruyucu ve destekleyici tedbirlerin etkili biçimde uygulanması sağlanamamaktadır. Kanunun öngördüğü tedbir kurumları ve hizmetleri ile ilgili eksiklikler şunlardır:

- Hakkında işlem yapılan çocuklar SHÇEK'e bildirilmemektedir.
- Sağlık tedbirlerine hükmedildiğinde giderlerin karşılanmasında sorun yaşanmaktadır. Tedbir kararları ile sağlık kuruluşlarına gönderilen çocuklar da randevu sistemine dahil edilmektedir. Madde bağımlılığı ve çocuk ruh sağlığı tedavi merkezleri bulunmamaktadır.
- Eğitim tedbiri kararı verilmiş olsa bile, eğitim çağı dışına çıkan çocukların dahil edilecekleri eğitim programları bulunmadığı gerekçesi ile kararlar uygulanamamaktadır.
- Bakım, koruma ve rehabilitasyon merkezleri, elde bulunan olanaklarla açılmakta ama yeterli alt yapı ve program bulunmadığı için iyi işletememektedir. Öte yandan, bu kurumlar bazen psikiyatrik tedaviye ihtiyaç gösteren ve bulunduğu kurumda uyum sorunu yaşayan çocukların gönderildikleri yer olarak kullanılmaktadır.
- Tedbir kararları rutin yazışmalar ile ilgili kurumlara gönderilmekte, bu da gecikmeye neden olmaktadır.

- Tedbir kararını uygulamakla sorumlu kurumlar genellikle kararı, çocuğa yazı ile bildirmekte ve tedbiri uygulamak için gelmesini beklemektedir. Çocuğun bu çağrıya uymaması halinde ise, tedbirin uygulanmadığını bildirmekle yetinmektedir.
- Koruyucu ve destekleyici tedbir kararı ile birlikte denetim kararı hemen hemen hiç verilmemektedir.
- SHÇEK'in bu konuda özel bir birimi ve yeterli personel ve kaynağı bulunmadığı için verilen denetim kararları Kanunda öngörülen esaslara göre uygulanmamaktadır.
- Sistem içerisinde çalışanlar, çeşitli nedenlerle bildirim yükümlülüğünü yerine getirmekten kaçınmaktadırlar. Türk Ceza Kanunu'nun hekimlere getirdiği ihbar yükümlülüğü ise, tıp deontolojisi ve hasta hakları bakımından ihlal edici nitelikte bulunmaktadır.

»» Öneriler

Sağlık tedbirlerinin ivedilikle uygulanmasını sağlayacak bir yöntem kurulmalıdır. Mahkemeler, denetimli serbestlik şubeleri ve tedbirleri uygulamaktan sorumlu kurumlar bu konuda bilgilendirilmelidir.

Madde bağımlılığı, cinsel suç mağdurlarının tedavisi gibi sağlık tedbirlerinin uygulanabilmesi için çok kurumlu (SHÇEK, Sağlık Bakanlığı, MEB) tedavi birimleri kurulmalıdır.

Zorunlu eğitim çağı dışına çıkmış çocukların örgün eğitime ve mesleki eğitime devam etmelerini sağlayacak bir eğitim programı oluşturulmalı ve bu konuda tedbirlerin uygulanmasından sorumlu kuruluşlar bilgilendirilmelidir.

Koruma, Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri; psiko-sosyal programlar uygulayan, çocuğun 24 saatini dolduracak programlara sahip olan ve kurumun müdüründen müstahdemine kadar herkesin davranış değişikliği sürecine yönelik çalışabilecek uzmanlığa sahip kurumlar olmalıdır.

Hakim, denetim görevlisinden beklentilerini kararında belirtmelidir.

Tedbirlerin uygulanmasına sivil toplum kuruluşlarının katılımı ve hizmetlerini bir bedel karşılığında ancak, kar gütmeme esasına göre vermeleri sağlanmalıdır.

Sistem içerisinde çalışanlar bildirim yükümlülüğünü yerine getirmek konusunda teşvik dilmeli, bunun için de hem tıp deontolojisi ve hasta haklarına uygun, hem de çocuğu örselemeden müdahale edebilen bir ihbar mekanizması oluşturulmalıdır. İhbarı alan birim çocuğa yardım edebilecek meslek elemanlarından oluşmalı ve adli mekanizmalar bu kişilerin harekete geçirmesi ile devreye girmelidir.

[1]

Tedbirlerin Etkili Uygulanması İçin Kurumlararası Eşgüdüm ve İşbirliğinin Sağlanması

[1] İl koordinasyon kurulları düzenli ve işlevsel biçimde toplanmaktadır. Toplantıların çoğuna hakim ve Cumhuriyet savcıları ile il yöneticileri katılmamaktadır. Bazı illerde ise, hakim ve Cumhuriyet savcıları davet edilmemektedir.

Diğer yandan, SHÇEK il müdürlüklerine, çok yoğun bir iş yükü altında olmasına rağmen, Çocuk Koruma Kanunu ile verilen yeni sorumlulukları yerine getirmesini sağlayacak olanaklar tanınmamıştır. Örneğin, Afyonkarahisar ilinde 11 sosyal hizmet uzmanı bulunmakta, bu personel ile 1.000.000 kişiye hizmet verilmektedir. Sadece özürü hizmetleri için inceleme yapılması gereken 2.900 kişi ve aynı-nakdi yardım verilen 600 kişi bulunmaktadır. Bunun üzerine, bir de il koordinasyon kurullarının sekretaryasını yürütmesi beklenmektedir. İş yükü nedeniyle, etkili biçimde bu hizmeti vermesi mümkün olmamaktadır.

»» Öneriler

Merkezi koordinasyon, il koordinasyonlarına rehberlik yapmalıdır.

Tedbirlerde koordinasyonun tam anlamıyla sağlanması için il koordinasyonlarına Yönetmelikte belirtilen kişilerin katılımı sağlanmalıdır.

SHÇEK il müdürlüklerinin, Çocuk Koruma Kanunu'ndan kaynaklanan sosyal inceleme yapma, denetim kararlarını yerine getirme, bakım, danışmanlık tedbirlerini uygulama ve il koordinasyonlarının sekreteryasını yapma görevlerini yerine getirebilmesi için, personel ve araç bakımından desteklenmesi gerekmektedir.

Çocuk Koruma Kanunu'nun uygulamasıyla görevli kurumların, olanak ve ihtiyaçlarını belirlemek üzere, bir ihtiyaç analizi yapılarak, bu ihtiyaçların karşılanmasına yönelik eylem planı hazırlanmalıdır.

[2] Çocuk hakkında verilen koruyucu ve destekleyici tedbir kararları, eşgüdüm içinde uygulanmamaktadır. Birden fazla tedbirin bir arada verildiği durumlarda, her bir kurum tedbiri uygulamak için kendisi uğraşmakta veya her bir kurum bir diğ erinin sorumluluğunu yerine getirmesini beklemektedir.

Çocuğun sisteme girişi birden fazla noktadan yapılmakta, bu da standart bir uygulama yapılmasını engellemektedir.

Önemli sorunlardan biri de çocuğun sisteme girmesinden itibaren yalnız kalmasıdır. Bu da kurumlar arasında çocuğun kaybolmasına veya tedbirlerin hızla ve ihtiyaca uygun biçimde alınmasına ve uygulanmasına engel olmaktadır.

Verilen tedbir kararlarının takibi sağlayacak bir veri paylaşım sistemi bulunmamaktadır. Örneğin, bir çocuk hakkında verilen velayeti kaldırma kararları, yeni doğan çocukları da kapsıyor olmasına karşın, bunu bilebilecek ve takip edebilecek bir mekanizma bulunmamaktadır.

Çocuk Koruma Kanunu'nun 6ncı maddesi risk gerçekleşikten sonra müdahaleyi öngörmektedir. Oysa öncelik, riski erken fark etme ve önlemeye verilmelidir.

»»» Öneriler

Bir risk altında olduğu düşünülen çocuğun sisteme girişinin tek kapıdan yapılmasının sağlanması için SHÇEK ve kolluk işbirliğinde mobil ekipler oluşturulmalıdır.

Çocuğa yönelik riski önlemek üzere, yapılan müdahale anından itibaren bütün süreç boyunca çocuğa eşlik edecek bir hizmet modeli oluşturulmalıdır (örneğin, Almanya Jugendhilfe). Böylelikle çocuğun sistem içinde kaybolması engellenmiş olacaktır.

Valilikler bünyesinde, ilin ihtiyaçlarını belirleme ve planlamadan sorumlu bir büronun oluşturulması sağlanmalıdır.

Riski erken fark etmeyi sağlayacak bir mekanizma kurulmalıdır. Bu sistemi desteklemek üzere çocuklar ile ilgili bir bilgi kayıt sistemi oluşturulmalıdır. Bunun için Anayasa'nın 13 üncü maddesine uygun olarak gerekli yasal düzenleme yapılmalıdır.

Sosyal hizmetler mahalle düzeyinde hizmet verecek biçimde yapılmalıdır.

Tedbirlerin uygulanmasını takip edebilmek için bir veri kayıt sistemi kurulmalıdır.

[3] Merkezi Koordinasyon Kurulu'nun sekretaryasını Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi, il koordinasyon kurullarının sekretaryasını ise, SHÇEK il müdürlükleri yapmaktadır. Koordinasyon görevi farklı kurumlarda olduğu için iyi iletişim sağlanamamakta ve etkili bir hizmet sunulamamaktadır.

»» Öneriler

Merkezi Koordinasyon Kurulu'nun sekretaryası ile il koordinasyon kurullarının sekretaryasının aynı kurum tarafından yapılması, il koordinasyon kurullarının toplanmasının ve Merkezi Koordinasyon Kurulu'nun belirlediği hususların hayata geçirilmesinin sağlanması gerekmektedir.